

De buitenruimte is de basis voor buitengeluk, ook in een 1,5-meter samenleving

De 1,5-meter samenleving kwam op stel en sprong. Een uitdaging voor burgers, bedrijven, maar ook voor gemeenten. Hoe ga je met deze uitdaging om? En wat zijn de positieve en negatieve effecten van de 1,5-meter samenleving voor de openbare ruimte?

We gaan in gesprek met Winnifred Blokland (Beleidsadviseur Beheer Buitenruimte) en Ellen Breider (Interim Afdelingshoofd van de afdeling Wijk- en Beheermanagement) van de gemeente Zwolle om het te hebben over de gevolgen van de genomen maatregelen en de toekomst van de buitenruimte.

Winnifred Blokland is daarnaast vanuit de gemeente Zwolle contactpersoon voor het **kennisnetwerk CROW Levende Stad** en actief deelnemer van de **regiobijeenkomsten Oost-Nederland**. Begin juli stond de regiobijeenkomst in het teken van de gevolgen van de coronacrisis op het beheer van de openbare ruimte. Winnifred heeft hierover uitvoerig kennis uitgewisseld met collega-gemeenten.

Vier tips van Ellen en Winnifred voor andere gemeenten

- 1** Houd het goede van deze situatie vast. Ga niet automatisch terug naar het oude, maar kijk naar de herontdekking en de kwaliteit van de buitenruimte.
- 2** De snelheid van besluitvorming vasthouden. We zijn heel dynamisch geweest de afgelopen periode, dus laten we die vitaliteit en veerkracht met z'n allen vasthouden.
- 3** Durf creatief te zijn met elkaar, ook in deze volgende fase. Probeer vanuit die creativiteit vervolgens lange lijnen te trekken, dus vraag jezelf af wat voor stad je wilt zijn en bedenk wat daar goed inpast.
- 4** Houd de aandacht op de voetgangers, want die hebben nu veel ruimte gekregen en hebben de komende tijd ook nog met die 1,5 meter te maken.

Winnifred Blokland

Ellen Breider

Drukker dan ooit

Voor iedereen kwam de intelligente lockdown vrij onverwacht, ook voor de gemeente Zwolle. “De nadruk lag in eerste instantie op het uitvoeren en communiceren van de regels om de gezondheidsrisico’s zoveel mogelijk te beperken en ervoor te zorgen dat mensen de richtlijnen opvolgden. In verschillende deelgebieden zijn er crisisteams georganiseerd. Uiteraard voor de binnenstad, waar de gevolgen groot waren, maar ook op andere gebieden. Zo is bijvoorbeeld geïnventariseerd hoe het zit in de stad met het inzamelen van afval als er teveel medewerkers ziek worden. Maar ook op het gebied van beheer van water, riolering en groen zijn er prioriteiten gesteld”, licht Winnifred toe. De oprichting van de crisisteams ging heel natuurlijk, al was het drukker dan ooit en was er veel extra werk te doen. “We moesten bijvoorbeeld aan mensen uitleggen waarom we de aanvraag van hun vergunning anders moesten beoordelen en kijken of er alternatieven waren.”

Over Winnifred Blokland

Winnifred Blokland is Beleidsadviseur Beheer Buitenruimte bij gemeente Zwolle. Zij is er voor het beheer van de openbare ruimte, wat tegenwoordig de buitenruimte wordt genoemd. Winnifred werkt 20 jaar bij de gemeente Zwolle en al meer dan 15 jaar in de buitenruimte.

Ook intern was er genoeg werk te verzetten. De gemeente maakt al gebruik van een soort klussenbank, maar tijdens de coronacrisis is er ook een hands-on bank ontstaan: "Op het moment dat je het even minder druk hebt, want dat gebeurde ook, kun je je kracht inzetten daar waar het drukker dan ooit is. Daar is echt op gereageerd en goed gebruik van gemaakt!", legt Winnifred uit. Ellen vult aan: "Mensen willen niet op de bank zitten en wij willen ook niet dat mensen op de bank zitten. Dus als je je denkkracht en energie daar kan benutten waar het hard nodig is, dan is dat alleen maar mooi".

Wijkbeheerders in elke wijk

De gemeente Zwolle communiceert op verschillende manieren met haar burgers en bedrijven over de genomen maatregelen. Bijvoorbeeld via reguliere communicatiekanalen, zoals Twitter, Instagram, videoboodschappen van de burgermeester en persberichten, maar ook door nauw contact te houden met stakeholders. "Het wijkmanagement zit letterlijk in de stad en in elke wijk lopen wijkbeheerders. Die zijn in de afgelopen periode ook heel zichtbaar geweest in de wijk, door veel te informeren en samen te kijken naar oplossingen", vertelt Ellen. En soms werkt het beter om je boodschap door een ander te laten vertellen, zo hebben ook belangrijke partners en ondernemersverenigingen hun achterban geïnformeerd.

Vanuit de overheid lag de aandacht in het begin voornamelijk op de ondernemers, maar er speelt veel meer in de binnenstad dan alleen horeca. "Winkeliers, om maar wat te noemen, moeten ook klanten ontvangen en hebben daarvoor ruimte nodig. Er wordt ook gewoond en er komen bezoekers naar de binnenstad. Die willen zich veilig voelen en zich met voldoende afstand over straat verplaatsen. Dus is er veel contact geweest tussen stakeholders, de gemeente en ondernemingsverenigingen. Alle middelen die we konden gebruiken zijn benut. Er zijn veel appgroepen gemaakt. Je moet er toch samen uitkomen!", voegt Winnifred toe. Ook intern werden medewerkers goed aangehaakt: "In de eerste fase kregen we dagelijks een interne update met een persoonlijke en positieve toon. Om de onderlinge verbondenheid met elkaar te houden, maar ook om op de hoogte te blijven van wat er allemaal speelt en van wat er in gang is gezet", vertelt Ellen.

Het terras naar het trottoir en de voetganger naar de weg

In korte tijd is er enorm veel veranderd binnen de gemeente. "Denk aan de binnenstad, waar het schuurt en niet allemaal past, maar waardoor ook hele mooie dingen gebeuren. Zo zie je dat we de horeca nu meer ruimte geven. Het terras gaat naar het domein van de voetganger en de voetganger naar de weg. Vervolgens wordt de weg gewoon (tijdelijk) eenrichtingsverkeer. Zo zijn we met z'n allen aan het schuiven

en de schaarse buitenruimte aan het verdelen”, vertelt Winnifred met een trotse glimlach. De buitenruimte is inmiddels vooral een ‘mooie plaats om te zijn’ geworden. De gemeente zoekt samen met alle partners in de binnenstad naar mogelijkheden om te ondernemen, te verblijven en te recreëren.

“In de wijken en op straat zie je opeens veel meer fietsers en wandelaars en de parken worden gebruikt om te sporten en te bewegen en, bij mooi weer, lekker te picknicken!” Ook de natuur is herontdekt: “We hoorden de vogels weer en hadden tijd om ernaar te luisteren. Het aantal tuinen dat onder handen is genomen, is niet eerder zo groot geweest. Op een gegeven moment was in het plaatselijke tuincentrum alle potgrond op. Mensen zijn op allerlei manieren bezig om de natuur dichterbij te halen”.

Dat is overigens niet de enige positieve ontwikkeling die in Zwolle heeft plaatsgevonden. In het begin van de crisis was alle horeca gesloten, maar kon je wel maaltijden afhalen. Zelfs bij gelegenheden die normaal geen afhaal hebben. De gemeente heeft toen gekeken hoe ze dat zo goed mogelijk konden faciliteren. “Je mocht voor het eerst sinds jaren weer op één van de pleinen in de binnenstad parkeren om zo je eten af te kunnen halen”, vertelt Winnifred. Een mooi voorbeeld van corona-maatwerk gericht op de ondernemers.

Teveel mensen op te kleine plekken

Natuurlijk waren er ook in Zwolle soms teveel mensen op te kleine plekken. “De jeugd kan z’n adrenaline niet kwijt en er is weinig vooruitzicht naar vakanties in het buitenland. Dat zorgt voor meer hangjongeren en drukte op straat”, vertelt Winnifred. “Toch kijken we ook daar wat er mogelijk is door nauwe relaties tussen toezicht en handhaving te onderhouden, zowel in de binnenstad als in andere stadsdelen. We zijn geen voorstander van gelijk boetes uitdelen als het even wat minder gaat. We werken meer vanuit dialoog en uitleggen, dan vanuit gelijk straffen”, voegt Ellen toe.

De tweede fase

De tweede fase, de fase waarin de stad half open ging, was best even spannend voor de gemeente. “Dicht is dicht, dus dat is makkelijk te handhaven. Nu er meer mogelijk is, zijn we ook aan het kijken hoe we alle noodverbanden opnieuw kunnen inrichten. Ook weer meer binnen de reguliere organisatie”, vertelt Winnifred. Met name in de binnenstad is het ontzettend druk, daar komen veel functies samen.

Over Ellen Breider

Ellen Breider is Interim Afdelingshoofd van de afdeling Wijk en Beheermanagement bij gemeente Zwolle. Dit doet ze sinds 1 mei 2020. Een bijzondere start vanwege corona.

In een historische binnenstad is ook niet altijd genoeg ruimte voor alles. “Daar is nu een speciaal projectteam voor opgezet. Zij kijken hoe we qua inhoud en organisatie verder grip kunnen krijgen op de 1,5-meter samenleving.” Een zoektocht naar afweging van vele belangen in de schaarse buitenruimte, terwijl de crisis al veel van mensen heeft gevraagd. “Er is de afgelopen maanden keihard gewerkt om alles in goede banen te leiden. Als er in een persconferentie naar voren komt dat de horeca weer opengaat en er weer ruimte komt voor evenementen, dan snap je dat dat vlak daarna van ons als gemeente veel schakelen, overleggen en snel handelen vraagt. Wat we vooral hebben gedaan, is kijken naar welke uitgangspunten we met elkaar belangrijk vinden voor een vitale en veerkrachtige stad en hoe we dan de schaarse ruimte en wensen van alle gebruikers zo goed mogelijk op elkaar kunnen afstemmen”, aldus Ellen.

De toekomst van de 1,5-meter samenleving

“Je ziet dat we een groot aantal tijdelijke maatregelen hebben genomen in de binnenstad. Daar ontstaat nu het vraagstuk of we die tijdelijke maatregelen moeten verlengen of wat definitiever in stand kunnen laten, maar wat betekent dat dan?”, vraagt Ellen zich af. Teruggaan naar de situatie voor corona is sowieso ondenkbaar. “We proberen de inzichten van de afgelopen maanden te zien, te benutten en vast te houden. Dat betekent in ons geval meer aandacht voor de voetganger en de buitenruimte dichtbij houden. Er is veel moois dichtbij!”, licht Winnifred toe. “Je kan je een discussie voorstellen waarin we het hebben over wat voor stad we willen zijn, hoe we vitaal en veerkrachtig blijven en welke maatregelen we dan moeten treffen. Ik denk dat we een beetje op dat punt zitten nu. We moeten zorgvuldig nadenken over een langdurige doorkijk met de acties die op korte termijn zijn genomen.”, vult Ellen aan.

Meer weten over de inrichting van de 1,5-meter samenleving?

➔ [Ga naar www.maaksamenruimte.nl](http://www.maaksamenruimte.nl)

CROW Levende Stad bijeenkomsten

In de CROW Levende Stad bijeenkomsten is er ook volop aandacht voor de gevolgen en kansen van corona in de openbare ruimte. Benieuwd wat jij kan leren van andere gemeenten? Bekijk [hier](#) de terugblik van deze bijeenkomst.